

[KARL MARX - FRIEDRICH ENGELS]

Manifest
del
Partit Comunista

=====

Publicat en febrer de 1848.

Proletaris de tots els països, uniu-vos!

Londres.

Imprés a l'oficina de la «Societat per a la Formació dels Treballadors»
per J. E. Burghard.
CARRER LIVERPOOL, 46, BISHOPGATE.

{3}Un fantasma recorre Europa: el fantasma del comunisme. Totes les potències de la vella Europa s'han aliat en una santa cacera contra aquest fantasma: el papa i el tsar, Metternich i Guizot, els radicals francesos i els policies alemanys.

On està el partit de l'oposició que no haja estat desacreditat com a comunista pels seus adversaris del govern? On està el partit de l'oposició que no haja llançat de retorn el reprotxe estigmatitzador del comunisme tant contra les persones opositores més avançades com contra els seus adversaris reaccionaris?

Dues coses resulten d'aquest fet:

El comunisme ja està reconegut com una potència per totes les potències europees.

Ja és temps que els comunistes exposen obertament i davant de tot el món la seua manera de veure les coses, els seus objectius i les seues tendències, i oposen un manifest del mateix partit contra la rondalla del fantasma del comunisme.

Amb aquesta finalitat, comunistes de les més diverses nacionalitats s'han reunit a Londres i han esbossat el següent manifest que es publicarà en llengua anglesa, francesa, alemanya, italiana, flamenca i danesa.

I

BURGESOS I PROLETARIS

La història de totes les societats existents fins ara és la història de la lluita de classes.

Lliures i esclaus, patricis i plebeus, senyors i serfs, mestres i oficials, en suma, opresors i oprimits estigueren en un constant antagonisme mutu, lliurant una lluita ininterrompuda, tan aviat oculta com oberta, una lluita que totes les vegades finalitzà amb una reconfiguració revolucionària de tota la societat o amb l'enfonsament conjunt de les classes en lluita.

En les èpoques anteriors de la història trobem quasi per tot arreu una desmembració plena de la societat en diferents estaments, una gradació diversa de les posicions socials. En l'antiga Roma tenim patricis, cavallers, plebeus i esclaus; en l'Edat Mitjana, senyors feudals, vassalls, mestres, oficials i serfs; i, a més, noves gradacions particulars en quasi totes aquestes classes.

La moderna societat burgesa, sorgida de l'enfonsament de la societat feudal, no ha superat els antagonismes de classe; només ha establert noves classes, noves condicions de l'opressió, noves formes de lluita al lloc de les antigues.

Tanmateix, la nostra època, l'època de la burgesia, es distingeix en qué ha simplificat l'antagonisme de classe. Cada vegada més, tota la societat es divideix en dos grans camps hostils, en dues grans classes directament oposades entre elles: la burgesia i el proletariat.

Dels serfs de l'Edat Mitjana sorgiren els petits burgesos de les primeres ciutats; els primers elements de la burgesia es desenvoluparen d'aquesta petita burgesia.

El descobriment d'Amèrica i la circumnavegació d'Àfrica proporcionaren un nou terreny a la burgesia en ascens. El mercat de les Índies Orientals i de la Xina, la colonització d'Amèrica, l'intercanvi amb les colònies, l'increment dels mitjans de canvi i de les mercaderies en general, donaren al comerç, a la navegació i a la indústria un apogeu mai no conegut, i, amb això, proporcionaren un ràpid desenvolupament a l'element revolucionari en la societat feudal en descomposició.

El mode d'explotació feudal o gremial de la indústria que existia fins aleshores ja no era suficient per a la demanda creixent dels nous mercats. La manufactura ocupà el seu lloc. Els mestres dels gremis foren desallotjats per l'estament mitjà industrial; la divisió del treball entre les diverses corporacions desaparegué davant la divisió del treball al mateix taller individual.

Però els mercats creixien contínuament i la demanda augmentava de continu. La manufactura tampoc no fou suficient. Aleshores, el vapor i la maquinària revolucionaren la producció industrial. El lloc de la manufactura fou ocupat per la moderna gran indústria i el de l'estament mitjà industrial pels industrials milionaris, els caps d'exèrcits industrials sencers, els burgesos moderns.

La gran indústria ha instaurat el mercat mundial, preparat pel descobriment d'Amèrica. El mercat mundial ha proporcionat un desenvolupament incommensurable al comerç, a la navegació i a les comunicacions terrestres. Aquest desenvolupament ha repercutit novament sobre l'extensió de la indústria; i, en la mateixa mesura que s'extenien la indústria, el comerç, la navegació i els ferrocarrils, es desenvolupava la burgesia, incrementava els seus capitals i espentava a un segon pla les classes llegades per l'Edat Mitjana.

Vegem, doncs, com la moderna burgesia és el producte d'un llarg curs de desenvolupament, d'una sèrie de revolucions als modes de producció i de canvi.

Cada etapa d'aquest desenvolupament de la burgesia fou acompanyada per un progrés polític corresponent. Sota el domini dels senyors feudals la burgesia fou un estament oprimint; a la comuna, una associació armada i autònoma; per aquí, una república urbana independent; per allà, un tercer estat tributari de la monarquia; després, al temps de la manufactura, fou el fonament principal de les grans monarquies fent de contrapés a la noblesa en les monarquies estamentals o en les monarquies absolutes; finalment, des de la instauració de la gran indústria i del mercat mundial, aconseguí el domini polític exclusiu a l'Estat representatiu modern. El poder estatal modern és només una comissió que administra els negocis comuns de tota la classe burgesa.

{5}La burgesia ha desempenyat en la història un paper altament revolucionari.

La burgesia, allà on ha arribat al poder, ha destruït totes les relacions feudals, patriarcal i idíl·liques. Ha esquinçat despietadament els bigarrats llaços feudals que lligaven els homes als seus superiors naturals i no ha deixat cap altre vincle entre home i home que l'interés nu, que l'insensible pagament en efectiu!. Ha ofegat la sagrada visió de l'exaltació devota, de l'entusiasme cavalleresc, de la malenconia petitburgesa, a les gelades aigües del càlcul egoista. Ha dissol la dignitat personal en el valor de canvi i ha posat en el lloc de les nombroses llibertats documentades i ben guanyades una única llibertat de comerç, mancada de consciència. En una paraula, ha substituït l'explotació envelada per il·lusions religioses i polítiques per l'explotació oberta, desvergonyida, directa i brutal.

La burgesia ha despullat de la seua aurèola totes les activitats que fins aleshores eren venerables i considerades amb un respecte devot. Ha transformat el metge, el jurista, el retor, el poeta i l'home de ciència en els seus treballadors assalariats.

La burgesia ha arrencat el vel commovedorament sentimental a les relacions familiars i les ha transformat en unes meres relacions monetàries.

La burgesia ha revelat com la brutal manifestació de vigor, que tant admira la reacció en l'Edat Mitjana, trobà el seu complement adequat en la més indolent ganduleria. Només la burgesia ha demostrat què pot aconseguir l'activitat dels homes. Ha dut a terme obres meravelloses molt diferents

a les piràmides egípcies, els aqüeductes romans i les catedrals gòtiques; ha conduït expedicions completament distintes de les migracions dels pobles i de les croades.

La burgesia no pot existir sense revolucionar ininterrompudament els instruments de producció, i per tant les relacions de producció, i per tant la totalitat de les relacions socials. Ben al contrari, la conservació intacta del vell mode de producció era la primera condició d'existència de totes les classes industrials precedents. La transformació constant de la producció, la commoció ininterrompuda de totes les condicions socials, la inseguretat i el moviment perpetus distingeixen l'època burgesa de totes les altres. Totes les relacions fermes i rovellades, amb el seu seguici de representacions i concepcions, que s'han tornat venerables per l'edat, són dissoltes, i totes les formades de nou envelleixen abans que puguen ossificar-se. Tot l'estamental i estable s'evapora, tot el sagrat és profanat, i els homes són finalment obligats a considerar amb ulls serens la seua posició en la vida, les seues relacions recíproques.

La necessitat d'un mercat cada vegada més ampliat per als seus productes llança a la burgesia per tota la superfície de la terra. Per tot arreu ha de niar; per tot arreu, edificar; per tot arreu, establir vincles.

La burgesia, per mitjà de la seua explotació del mercat mundial, ha configurat de manera cosmopolita la producció i el consum de tots els països. Per a gran desgrat dels reaccionaris, li ha llevat el terreny nacional de baix dels peus de la indústria. Les antiquíssimes indústries nacionals han estat destruïdes i encara diàriament són destruïdes. Són desbancades per noves indústries, la introducció de les quals esdevé una qüestió vital per a totes les nacions civilitzades, per indústries que ja no elaboren matèries primeres autòctones sinó matèries primeres que pertanyen a zones remotes; allò que ha estat fabricat per aquestes indústries ja no és consumit només al mateix país sinó a totes les parts del món. Al lloc de les antigues necessitats, satisfetes per productes nacionals, n'apareixen de noves que exigeixen per a la seua satisfacció productes dels països i dels climes més allunyats. Al lloc de l'antiga autosuficiència i independència locals i nacionals apareix un comerç universal, una dependència universal {6}d'unes nacions amb unes altres. I això, tant en la producció material com en la intel·lectual. Les creacions intel·lectuals de les nacions individuals esdevenen un bé comú. Cada vegada més, la unilateralitat i limitació nacionals esdevenen impossibles, i de les múltiples literatures nacionals i locals es forma una literatura universal.

La burgesia, mitjançant el ràpid millorament de tots els instruments de producció i la il·limitada facilitació de les comunicacions, porta totes les nacions a la civilització, fins i tot a les més bàrbares. Els preus barats de les seues mercaderies són l'artilleria pesant amb què enderroca totes les muralles xineses, amb què obliga a la capitulació de la xenofòbia més obstinada. Obliga a totes les nacions, si no volen sucumbir, a apropiarse del mode de producció de la burgesia; les obliga a introduir en elles mateixes l'anomenada civilització, és a dir, a esdevenir burgeses. En una paraula, crea un món a imatge i semblança seua.

La burgesia ha sotmés el camp al domini de la ciutat. Ha creat enormes ciutats, ha incrementat en alt grau el nombre de la població urbana front a la rural, i aixàha sostret una part considerable de la població a l'idiotisme de la vida rural. Aixàcom ha fet depenent el camp de la ciutat, també ha fet depenents els països bàrbars i semibàrbars dels civilitzats, els pobles rurals dels burgesos, i l'Orient de l'Occident.

La burgesia supera cada vegada més la disgregació dels mitjans de producció, de la propietat i de la població. Ha aglomerat la població, ha centralitzat els mitjans de producció i ha concentrat la propietat en poques mans. La conseqüència necessària d'això fou la centralització política. Províncies independents, a penes lligades i amb interessos, lleis, governs i drets de duana diferents, han estat comprimides en una nació, un govern, una llei, un interès nacional de classe i una línia duanera.

La burgesia, durant el seu domini de classe a penes secular, ha creat forces de producció més massives i colossals que totes les generacions passades juntes. Subjugació de les forces de la natura, maquinària, aplicació de la química a la indústria i a l'agricultura, navegació a vapor, ferrocarrils, telègrafs elèctrics, rompuda de continents sencers, conversió dels rius en navegables, poblacions completes com sorgides de terra; quin segle anterior sospitava que forces productives semblants dormisquejaven al si del treball social?

Hem vist, doncs, que els mitjans de producció i de canvi, sobre la base dels quals s'ha format la burgesia, foren generats en la societat feudal. En una certa etapa del desenvolupament d'aquests mitjans de producció i de canvi, les relacions en les quals la societat feudal produïa i intercanviava, l'organització feudal de l'agricultura i de la manufactura, en una paraula, les relacions feudals de propietat, ja no corresponien a les forces productives ja desenvolupades. Aquestes aturaven la producció, en lloc de fomentar-la. Es transformaren en altres tantes cadenes. Calia trencar-les, i foren trencades.

El seu lloc fou ocupat per la lliure competència, amb la constitució social i política adequada a ella, amb el domini econòmic i polític de la classe burgesa.

Davant dels nostres ulls succeeix un moviment semblant. Les relacions burgeses de producció i circulació, les relacions burgeses de propietat, la moderna societat burgesa, que ha produït, com per art de màgia, mitjans de producció i circulació tan poderosos, sembla el bruixot que ja no és capaç de dominar els poders subterranis que ha conjurat.

Des de fa dècennis, la història de la indústria i del comerç és solament la història de la rebel·lió de les modernes forces productives contra les modernes relacions de producció, contra les relacions de propietat que són les condicions vitals de la burgesia i del seu domini. Hi ha prou en fer esment de les crisis comercials, les quals, amb el seu retorn periòdic, posen en qüestió de manera cada vegada més amenaçant l'existència de tota la societat burgesa. En les crisis comercials es destrueix regularment no només una gran part dels productes elaborats sinó també les forces productives ja creades. En les crisis es declara una epidèmia social que en totes les èpoques anteriors hagués semblat un contrasentit: l'epidèmia de la superproducció. La societat es troba de sobte retrotrèta a un estadi de barbàrie momentània; la fam, la guerra d'extermini, semblen haver-la separat de tots els mitjans de subsistència; la indústria, el comerç, semblen destruïts. I per què? Perquè la societat posseeix massa civilització, massa mitjans de subsistència, massa indústria i massa comerç. Les forces productives que estan a la seua disposició ja no serveixen a la promoció de les relacions de propietat burgeses; al contrari, han esdevingut massa poderoses per a aquestes relacions, i s'aturen davant d'elles; i, aixàque superen l'entrebanc, porten al desordre a tota la societat burgesa i posen en perill l'existència de la propietat burgesa. Les relacions burgeses s'han tornat massa estretes per contenir la riquesa produïda per elles. De quina manera supera la burgesia les crisis? Per una banda, per mitjà de la destrucció forçada d'un gran volum de forces productives: per una altra, mitjançant la conquesta de nous mercats i l'explotació més a fons de vells mercats. De quina manera, doncs? Les supera preparant crisis més universals i més poderoses i minvant els mitjans per prevenir les crisis.

Les armes amb què la burgesia ha enderrocat el feudalisme, es dirigeixen ara contra la mateixa burgesia.

La burgesia, però, no només ha forjat les armes que li donaran mort; també ha produït els homes que empunyaran aquestes armes: els treballadors moderns, els proletaris.

En la mateixa mesura en la qual es desenvolupa la burgesia, és a dir, el capital, en la mateixa mesura es desenvolupa el proletariat, la classe dels treballadors moderns, els quals només viuen mentre troben treball, i només el troben mentre el seu treball incrementa el capital. Aquests treballadors, que s'han de vendre al detall, són una mercaderia com qualsevol altre article comercial i, per això, estan exposats de la mateixa manera a les vicissituds de la competència, a totes les fluctuacions del mercat.

Per mitjà de l'expansió de la maquinària i de la divisió del treball, el treball dels proletaris ha perdut tot caràcter independent i, amb això, tot atractiu per al treballador. Aquest esdevé un mer accessori de la màquina, del qual només es reclamen les manipulacions més senzilles, més monòtones i de més fàcil aprenentatge. Per això, les despeses que causa el treballador es limiten quasi només als mitjans de subsistència que necessita per a la seua conservació i la propagació de l'espècie. El preu d'una mercaderia, i per tant el del treball, és, però, igual a les seues despeses de producció. Per això, en la mateixa mesura en la qual augmenta l'adversitat del treball, minva el salari. Més encara, en la mateixa mesura en què s'incrementa la maquinària i la divisió del treball, la massa del treball s'incrementa, siga mitjançant l'augment de les hores de treball, siga mitjançant l'augment del treball exigint en un temps donat, per una marxa accelerada de les màquines, etc.

La indústria moderna ha transformat el petit obrador del mestre patriarcal en la gran fàbrica del capitalista industrial. Les masses {8} de treballadors, comprimits a la fàbrica, han estat organitzades militarment. Com a soldats rasos industrials han estat posats sota el control de tota una jerarquia de suboficials i oficials. No només són esclaus de la classe burgesa, de l'Estat burgès sinó que són esclavitzats diàriament i a totes hores per la màquina, pel supervisor i sobretot pels mateixos fabricants burgesos individuals. Aquest despotisme és encara més mesquí, odiós i exasperants quant més obertament proclama el guany com el seu fi.

Quant menys exigeix el treball manual d'habilitat i de l'ús de la força, és a dir quant més es desenvolupa la moderna indústria, tant més serà desplaçat el treball dels homes pel de les dones. Les diferències de sexe i edat ja no tenen cap validesa social per a la classe treballadora. Només hi ha instruments de treball, que fan despeses diferents segons l'edat i el sexe.

Aixàque ha terminat l'explotació del treballador pel fabricant i que aquell ha rebut en efectiu el seu salari, cauen damunt d'ell les altres parts de la burgesia: l'amo de la casa, el botiguer, el prestador, etc. Els petits estaments mitjans que existien fins aleshores, els petits industrials, comerciants i rendistes, els artesans i els camperols, totes aquestes classes cauen en el proletariat, en part perquè el seu petit capital no és prou per al funcionament de la gran indústria i és vençut en la competència amb els majors capitalistes, i en part perquè la seua habilitat és desvaloritzada pels nous modes de producció. Aixàes recluta el proletariat de totes les classes de la població.

El proletariat travessa diferents etapes de desenvolupament. La seua lluita contra la burgesia comença amb la seua existència.

Al començament lluiten els treballadors individuals, després els treballadors d'una fàbrica, després els treballadors d'una branca laboral a un lloc donat contra el burgès individual que els explota directament. Adrecen els seus atacs no només contra les relacions burgeses de producció, els adrecen contra els mateixos instruments de producció; destrueixen les mercaderies estrangeres que competeixen, trenquen les màquines, calen foc a les fàbriques, busquen d'aconseguir de nou la desapareguda posició dels treballadors medievals.

En aquesta etapa, els treballadors formen una massa escampada per tot el país i desunida per la competència. Que els treballadors de manera massiva es mantinguen units no és encara la conseqüència de la seua pròpia unificació sinó la conseqüència de la unificació de la burgesia, la qual, per l'assoliment de les seues pròpies finalitats polítiques, ha de posar en moviment tot el proletariat i, de moment, encara pot fer-ho. Per tant, en aquesta etapa els proletaris no combaten el seu enemic sinó l'enemic del seu enemic, les restes de la monarquia absoluta, els terratinents, els burgesos no industrials, els petits burgesos. Així, tot el moviment històric està concentrat a les mans de la burgesia; tota victòria, que ha estat assolida així, és una victòria de la burgesia.

Amb el desenvolupament de la indústria, però, no només s'incrementa el proletariat sinó que es comprimeix en masses majors; la seua força creix, i la sent més. En desdibuixar la maquinària cada vegada més les diferències del treball i en deprimir el salari del proletariat quasi per tot arreu a un nivell igualment baix, els seus interessos i les seues condicions vitals s'equilibren cada vegada més. La competència creixent dels burgesos entre ells i les crisis comercials que procedeixen d'això tornen cada vegada més oscil·lant el salari del treballador; el millorament de la maquinària, que es desenvolupa més ràpidament i inauditament, torna cada vegada més insegura tota la seua situació vital; les col·lisions entre el treballador individual i el burgès individual adopten cada vegada més el caràcter de col·lisions entre dues classes. Així, els obrers comencen {9} a formar coalicions; marxen junts per al manteniment dels seus salaris. Fins i tot funden associacions permanents per aprovisionar eventuais rebel·lions. En alguns punts esclata la lluita amb insurreccions.

De temps en temps triomfen els treballadors, però només passatgerament. L'autèntic resultat de les seues lluites no és l'èxit immediat sinó la unificació dels treballadors que s'estén cada vegada més. La unificació és promoguda pels creixents mitjans de comunicació, que han estat creats per la gran indústria i que posen en relació mútua els treballadors de les diferents localitats. Només cal la relació per centralitzar les nombroses lluites locals, del mateix caràcter per tot arreu, en una lluita nacional, en una lluita de classes. Total lluita de classes és, però, una lluita política. I la unificació, per a la qual

els ciutadans de l'Edat Mitjana necessitaren segles amb les seues carreteres veïnals, els moderns proletaris la duen a terme en pocs anys amb els ferrocarrils.

Aquesta organització dels proletaris en una classe, i amb això en un partit polític, és trencada a cada estona per la competència entre els mateixos treballadors. Però resorgeix sempre més forta, més ferma i més potent. Obliga al reconeixement amb la forma de lleis dels interessos individuals dels treballadors, en fer servir aquests les divisions de la burgesia. Per exemple, la bill [lle] de les deu hores a Anglaterra.

En general, les col·lisions de la vella societat afavoreixen de diverses maneres el curs evolutiu del proletariat. La burgesia es troba en contínua lluita: al començament, contra l'aristocràcia; posteriorment, contra les parts de la mateixa burgesia els interessos de les quals entren en contradicció amb el progrés de la indústria; i sempre contra la burgesia de tots els països estrangers. En totes aquestes lluites es veu forçada a apel·lar al proletariat, a recórrer al seu ajut, arrossegant-lo aixàcap al moviment polític. Per tant, la burgesia mateixa proporciona al proletariat els seus propis elements formatius, és a dir, armes contra ella mateixa.

A més, com hem vist, per mitjà del progrés de la indústria es precipiten al proletariat parts integrants senceres de la classe dominant o, almenys, s'amenacen les seues condicions vitals. També ells proporcionen al proletariat una massa d'elements formatius.

Finalment, en un temps en què la lluita de classes s'acosta a la seua fi, el procés de dissolució dins de la classe dominant, dins de tota l'antiga societat, adopta un caràcter tan violent i tan agut que una petita part de la classe dominant renega d'ella i s'afegeix a la classe revolucionària, a la classe que té el futur a les seues mans. Per això, aixàcom abans una part de la noblesa es passà a la burgesia, ara una part de la burgesia es passa al proletariat, especialment una part dels ideòlegs de la burgesia, els quals han accedit amb esforç a la comprensió teòrica de tot el moviment històric.

De totes les classes que s'enfronten avui en dia a la burgesia només el proletariat és una classe realment revolucionària. La resta de classes degeneren i s'enfonsen amb la gran indústria, però el proletariat és el seu propi producte.

Els estaments mitjans, com ara els petits industrials, els petits comerciants, els artesans i els llauradors, tot ells combaten la burgesia per assegurar la seua existència com a estaments mitjans abans del seu enfonsament. Per tant, no són revolucionaris sinó conservadors. Més encara, són reaccionaris, tracten que gire cap arrere la roda de la història. Si són revolucionaris, és en vista del seu proper trànsit al proletariat; no defensen {10} els seus interessos actuals sinó els futurs; abandonen els seus propis punts de vista per adoptar els del proletariat.

El lumpenproletariat, aquesta putrefacció passiva de les capes més inferiors de l'antiga societat, és arrossegat parcialment al moviment per mitjà d'una revolució proletària; tota la seua situació vital el predisposa a deixar-se comprar per a maquinacions reaccionàries.

Les condicions vitals de l'antiga societat ja estan destruïdes en les condicions vitals del proletariat. El proletari està desposseït; la seua relació amb la dona i els xiquets ja no té res en comú amb la relació familiar burgesa; el modern treball industrial, el modern subjugament sota el capital, que és el mateix a Anglaterra que a França, a Amèrica que a Alemanya, li ha tret el seu caràcter nacional. Per a ell, les lleis, la moral, la religió, són altres tants prejudicis burgesos, darrere dels quals s'amaguen, tot just, altres tants interessos burgesos.

Totes les classes anteriors que conqueriren el domini tractaren d'assegurar la seua posició vital ja adquirida sotmetent tota la societat a les condicions del seu guany. Els proletaris només poden conquerir les forces productives socials suprimint el seu propi mode d'apropiació i, amb això, tot mode d'apropiació que hi havia fins ara. Els proletaris no tenen res d'ells mateixos per a assegurar; han de destruir totes les garanties i assegurances que fins ara ha tingut la propietat privada.

Fins ara, tots els moviments eren moviments de minories o en l'interés de minories. El moviment proletari és el moviment independent de la immensa majoria en interés de la immensa majoria. El proletariat, l'estrat inferior de la societat actual, no es pot aixecar, ni posar-se dret, sense que tota la superestructura dels estrats, que formen la societat actual, haja saltat per l'aire.

Per la seua forma, encara que no pel contingut, la lluita del proletariat contra la burgesia és, ara per ara, una lluita nacional. Naturalment, el proletariat de cada país ha d'acabar en primer lloc amb la seua pròpia burgesia.

En traçar les fases més generals de l'evolució del proletariat hem seguit la guerra civil més o menys oculta dins de la societat existent fins al punt en què esclata en una revolució oberta i el proletariat fonamenta el seu domini per mitjà de la caiguda violenta de la burgesia.

Totes les societats fins ara es basen, com hem vist, en l'oposició entre classes opressores i oprimides. Per poder oprimir una classe, però, cal que siguen assegurades les condicions dins de les quals pot subsistir encara que siga amb la seua existència esclavitzada. El serf arribà penosament a membre de la comuna dins de la servitud, aixàcom el petit burgès arribà a burgès sota el jou de l'absolutisme feudal. Per contra, el treballador modern, en lloc d'eivar-se amb el progrés de la indústria, va baixant cada vegada més profundament sota les condicions de la seua pròpia classe. El treballador ha caigut en l'empobriment, i la pobresa plena es desenvolupa encara més ràpidament que la població i la riquesa. Amb això es manifesta obertament que la burgesia és incapaç de continuar durant més temps com la classe dominant de la societat i d'imposar a la societat les condicions vitals de la seua classe com a llei reguladora. És incapaç de dominar perquè és incapaç d'assegurar als seus esclaus l'existència fins i tot dins de la seua esclavitud, perquè està obligada a deixar-los caure lentament en una situació en què ha d'alimentar-los en lloc de ser alimentada per ells. La societat ja no pot viure sota la burgesia, és a dir, la seua vida ja no és compatible amb la societat.

La condició essencial per a l'existència i per al domini de la classe burgesa és l'acumulació de la riquesa a les mans de particulars, la formació i l'augment del capital; la condició del capital és el treball assalariat. El treball assalariat es basa exclusivament en la competència dels treballadors entre ells. El progrés de la indústria, el suport sense voluntat ni oposició del qual és la burgesia, posa en lloc de l'aïllament dels treballadors per la competència la seua unió per l'associació. Amb el desenvolupament de la gran indústria se li sostrau de baix dels peus de la burgesia el mateix fonament sobre el qual produeix i s'apropia els productes. Abans de res, produeix els seus propis enterradors. El seu enfonsament i la victòria del proletariat són igualment inevitables.

II PROLETARIS I COMUNISTES

En quina relació es troben els comunistes amb el proletariat en general?

El proletariat no són cap partit separat, oposat als altres partits de treballadors.

No tenen interessos separats dels interessos de tot el proletariat.

No estableixen principis particulars, segons els quals vulguen modelar el moviment proletari.

Els comunistes només es distingeixen de la resta de partits proletaris degut al fet que, per una banda, en les diferents lluites nacionals dels proletaris fan ressaltar i valer els interessos comuns de tot el proletariat, independents de la nacionalitat; per l'altra banda, degut al fet que en les diferents etapes de desenvolupament que recorre la lluita entre proletariat i burgesia, representen sempre l'interés del moviment total.

Per tant, els comunistes són pràcticament la part dels partits dels treballadors de tots els països més decidida i que sempre impulsa endavant: teòricament, superen a la resta de la massa del proletariat en què tenen la comprensió de les condicions, del curs i dels resultats generals del moviment proletari.

La finalitat immediata dels comunistes és la mateixa que la de tots els altres partits proletaris: la formació del proletariat com a classe, l'enderrocament del domini de la burgesia i la conquesta del poder polític pel proletariat.

Les proposicions teòriques dels comunistes no es basen de cap manera en idees, en principis que han estat inventats o descoberts per aquest o aquell reformador del món.

Només són expressions generals de les relacions efectives d'una lluita de classes existent, d'un moviment històric que marxa davant dels nostres ulls. L'abolició de les relacions de propietat que hi ha fins ara no és res que caracteritze pròpiament el comunisme.

Totes les relacions de propietat estan sotmeses a un canvi històric permanent, a una alteració històrica permanent.

La Revolució Francesa, per exemple, abolí la propietat feudal en benefici de la burgesa.

Allò que distingeix el comunisme no és l'abolició de la propietat en general sinó l'abolició de la propietat burgesa.

La moderna propietat privada burgesa és, però, l'última i més acabada expressió de la fabricació i apropiació dels productes que es basa en les oposicions de classe, en l'explotació dels uns pels altres.

En aquest sentit, els comunistes poden resumir la seua teoria en l'expressió única: abolició de la propietat privada.^{12}

Se'ns ha reprotxat als comunistes que volem abolir la propietat adquirida personalment, amb el treball propi, la propietat que forma el fonament de tota llibertat, activitat i independència personals.

Propietat adquirida personalment, amb el treball propi, guanyada per un mateix! Parleu de la propietat dels petitburgesos, dels petits llauradors, que precedí a la propietat burgesa? No necessitem abolir-la ja que el desenvolupament de la indústria l'ha abolit i està abolint-la diàriament.

O parleu de la moderna propietat privada burgesa?

Però, el treball assalariat, el treball del proletari, li crea propietat? De cap manera. Crea el capital, és a dir, la propietat que explota el treball assalariat, que només pot augmentar amb la condició d'engendrar nou treball assalariat per explotar-lo de nou. La propietat, en la seua forma actual, es mou en la contradicció de capital i treball assalariat. Considerem els dos costats d'aquesta contradicció.

Ser capitalista significa ocupar una posició social en la producció, no només una posició purament personal. El capital és un producte comunitari i només pot ser posat en moviment per mitjà d'una activitat comuna de molts membres; fins i tot, en última instància, només per l'activitat comuna de tots els membres de la societat.

El capital no és, per tant, una potència personal sinó social.

Per tant, quan el capital és transformat en propietat comunitària, que pertany a tots els membres de la societat, aleshores no està transformant-se una propietat personal en social. Només es transforma el caràcter social de la propietat. Perd el seu caràcter de classe.

Anem amb el treball assalariat.

El preu mitjà del treball assalariat és el mínim del salari, és a dir, la suma dels mitjans de subsistència que són necessaris per a mantenir amb vida al treballador com a treballador. Per tant, allò que el treballador assalariat s'apropia per mitjà de la seua activitat és prou merament per reproduir la seua vida pelada. De cap manera volem abolir aquesta apropiació personal dels productes del treball per a la reproducció de la vida immediata, una apropiació que no deixa cap rendiment net que pugui donar el poder sobre el treball alié. Només volem superar el caràcter miserable d'aquesta apropiació, en la qual el treballador només viu per incrementar el capital i només viu fins al punt que requeresca l'interés de la classe dominant.

En la societat burgesa, el treball viu és només un mitjà per incrementar el treball acumulat. En la societat comunista, el treball acumulat és només un mitjà per ampliar, enriquir i promoure el procés vital dels treballadors.

En la societat burgesa, per tant, el passat domina sobre el present; en la societat comunista, el present domina sobre el passat. En la societat burgesa, el capital és independent i personal, mentre que l'individu actiu és dependent i impersonal.

I a l'abolició d'aquestes relacions anomena la burgesia l'abolició de la personalitat i la llibertat! I amb raó. Certament es tracta de l'abolició de la personalitat, la independència i la llibertat del burgès.

Per llibertat s'entén, dins de les actuals relacions burgeses de producció, el lliure comerç, la lliure compra i venda.

Si desapareix, però, el traficant, desapareix també el lliure traficant. Les frases sobre el lliure traficant, com tota la resta de bravates sobre la llibertat de la nostra burgesia, només tenen un sentit, en general, front al traficant encadenat, front al burgès asservit de l'Edat Mitjana, però no front a l'abolició comunista del traficant, de les relacions de producció burgeses i de la burgesia mateixa.

Us horroritza que vulguem suprimir la propietat privada. Però a la vostra societat actual la propietat privada està abolida per a nou desenes parts dels seus membres; existeix tot just perquè no existeix per a les nou desenes parts. Ens retraieu, per tant, que vulguem abolir una propietat que pressuposa com a condició necessària la manca de propietat per a la immensa majoria de la societat.

En una paraula, ens retraieu que vulguem abolir la vostra propietat. En efecte, ho volem.

Des del moment en què el treball ja no puga ser transformat en capital, en diners, en renda de la terra, concisament, en una potència social monopolitzable, és a dir, des del moment en què la propietat personal ja no puga convertir-se en burgesa, des d'aquell moment, expliqueu que la persona ha estat abolida.

Per tant, confesseu que per persona no enteneu cap altra cosa més que el burgès, el propietari burgès. I aquesta persona ha de ser, certament, abolida.

El comunisme no lleva a ningú el poder d'apropiar-se de productes socials; només lleva el poder de subjugar treball alié per mitjà d'aquesta apropiació.

S'ha objectat que amb l'abolició de la propietat privada cessaria tota activitat i s'estendria una peresa general.

Segons això, fa molt de temps que la societat burgesa hauria d'haver sucumbit a la inèrcia; ja que aquells que hi treballen no guanyen, i aquells que hi guanyen no treballen. Tota la reflexió va a parar a la tautologia de què no hi ha cap treball assalariat quan no hi ha cap capital.

Totes les objeccions que han estat adreçades contra el mode comunista d'apropriació i producció dels productes materials han de ser esteses igualment a l'apropriació i producció dels productes espirituals. Així com per al burgès el cessament de la propietat de classe és el cessament mateix de la producció, així per a ell el cessament de la formació de classe és idèntic al cessa de la formació en general.

La formació, la pèrdua de la qual deplora, és per a l'enorme majoria l'ensinistrament per a les màquines.

No disputeu, però, amb nosaltres mesurant l'abolició de la propietat burgesa amb les vostres representacions de llibertat, formació, dret, etc. Les vostres idees mateixes són productes de les relacions de producció i propietat burgeses, així com el vostre dret només és la voluntat de la vostra classe elevada a llei, una voluntat el contingut de la qual està donat en les condicions materials de vida de la vostra classe.

La representació interessada, segons la qual transformeu les vostres relacions de producció i propietat de relacions històriques, passatgeres en el curs de la producció, en lleis eternes de la natura i de la raó, la compartiu amb totes les classes dominants desaparegudes. Allò que concebiu per a la propietat antiga, allò que concebiu per a la propietat feudal, no podeu concebre-ho per a la propietat burgesa.

Abolició de la família! Fins i tot els més radicals s'apassionen front a aquest propòsit infame dels comunistes.

En què es basa la família actual, burgesa? En el capital, en el guany privat. Plenament desenvolupada només existeix per a la burgesia; però troba el seu complement en la forçada manca de família del proletariat i en la prostitució pública.^{14}

La família dels burgesos queda suprimida naturalment amb la supressió d'aquest complement seu, i ambdós desapareixen amb la desaparició del capital.

Ens reprotxeu que vulguem abolir l'explotació dels fills pels seus pares? Confessem aquest delictes.

Però digueu que, en posar l'educació social al lloc de la domèstica, abolim les relacions més íntimes.

I no està també la vostra educació determinada per la societat? determinada per les relacions socials dins de les quals eduqueu, per l'immiscir-se més directe o indirecte de la societat, per mitjà de l'escola, etc.? Els comunistes no inventen la influència de la societat en l'educació; només, en arrencar l'educació de la influència de la classe dominant, alteren el seu caràcter.

Les frases burgeses sobre família i educació, sobre l'íntima relació de pares i fills, esdevenen més repugnants en la mesura que la gran indústria destrueix tots els vincles familiars per als proletaris, i els fills són transformats en simples articles comercials i instruments de treball.

Però vosaltres, comunistes, voleu introduir la comunitat de dones!, ens crida a cor tota la burgesia.

El burgès veu en la seua dona només un mer instrument de producció. Escolta que els instruments de producció han de ser explotats comunitàriament i, naturalment, no pot pensar una altra cosa més que les dones correran la mateixa sort del caràcter comunitari.

No sospita que es tracta tot just d'abolir la posició de les dones com a mers instruments de producció.

D'altra banda, no res més ridícul que el moralíssim horror dels nostres burgesos sobre la pressumpta comunitat oficial de dones dels comunistes. Els comunistes no necessiten introduir la comunitat de dones, ja que ha existit quasi sempre.

Els nostres burgesos, no satisfets amb què les dones i les filles dels seus proletaris estiguen a la seua disposició, sense parlar de la prostitució oficial, troben la distracció principal en seduir els uns les esposes dels altres.

El matrimoni burgès és, en realitat, la comunitat de les esposes. Es podria, tot al més, retraure els comunistes que en lloc d'una comunitat de dones hipòcritament amagada vulguen introduir una oficial i franca. D'altra banda, no cal dir que amb l'abolició de les relacions actuals de producció també desapareixà la comunitat de dones que procedeix d'ella, és a dir, la prostitució oficial i la no oficial.

A més, s'ha retret als comunistes que vulguen abolir la pàtria, la nacionalitat.

Els treballadors no tenen pàtria. No se'ls pot llevar allò que no tenen. En haver de conquerir en primer lloc el domini polític, han d'elevant-se a classe nacional, constituir-se a ells mateixos com a nació, la qual cosa és nacional, encara que de cap manera en el sentit de la burgesia.

Les separacions i oposicions nacionals dels pobles ja desapareixen cada vegada més amb el desenvolupament de la burgesia, amb la llibertat comercial, el mercat mundial, la uniformitat de la producció industrial i les condicions vitals que li corresponen.

El domini del proletariat les farà desaparèixer encara més. L'acció unificada, almenys als països civilitzats, és una de les primeres condicions del seu alliberament.

En la mesura que l'explotació d'un individu per un altre siga abolida, serà abolida l'explotació d'una nació per una altra.^{15}

Amb l'oposició de les classes a l'interior de la nació, desapareix la posició hostil de les nacions entre elles.

Les acusacions contra el comunisme que han estat formulades des de punts de vista religiosos, filosòfics i ideològics en general, no mereixen cap discussió detallada.

Cal una comprensió profunda per entendre que, amb les relacions vitals dels homes, amb les seues relacions socials, amb la seua existència social canvien també les seues representacions, idees i conceptes, en una paraula, també la seua consciència?

Què altra cosa demostra la història de les idees sinó que la producció espiritual es transforma amb la producció material? Les idees dominants d'una època foren sempre només les idees de la classe dominant.

Es parla d'idees que revolucionen tota una societat; amb això, es parla només del fet que dins de l'antiga societat s'han format els elements d'una societat nova, del fet que la dissolució de les antigues idees marxa al mateix pas que la dissolució de les antigues relacions vitals.

Quan el món antic es trobava a l'ocàs, les religions antigues foren vençudes per la religió cristiana. Quan, en el segle XVIII, les idees cristianes sucumbiren a les idees de la Il·lustració, la societat feudal lliurava la seua lluita a mort amb la burgesia aleshores revolucionària. Les idees de llibertat de consciència i de religió expressaven només el domini de la lliure competència al camp del saber.

«Però —es dirà— les idees religioses, morals, filosòfiques, polítiques, jurídiques, etc., es modifiquen realment al curs de l'evolució històrica. La religió, la moral, la filosofia, la política i el dret s'han mantingut sempre en aquest canvi.

«Hi ha, a més, veritats eternes, com ara la llibertat, la justícia, etc., que són comunes a tots els estadiis socials. El comunisme, però, aboleix les veritats eternes, aboleix la religió, la moral, en lloc de configurar-les de nou; per tant, contradiu totes les evolucions històriques que ha hagut fins ara.»

A què es redueix aquesta acusació? La història de tota societat fins ara s'ha mogut en antagonismes de classes, que han estat configurades de manera distinta a les diferents èpoques.

Però qualsevol que haja estat la forma que adoptaren, l'explotació d'una part de la societat per l'altra és un fet comú a tots els segles passats. Per això, no és cap meravella que la consciència social de tots els segles, a despit de tota varietat i diversitat, s'haja mogut en certes formes comunes, en formes de consciència, que només es dissolen plenament amb la desaparició total dels antagonismes de classe.

La revolució comunista és el trencament més radical amb les relacions tradicionals de propietat; no és cap meravella que al curs del seu desenvolupament s'haja trencat de la manera més radical amb les idees tradicionals.

Deixem, però, les objeccions de la burgesia contra el comunisme.

Ja veiem més amunt que el primer pas en la revolució dels treballadors és l'elevació del proletariat a classe dominant, la conquesta de la democràcia.

El proletariat emprará el seu domini polític per arrencar a poc a poc a la burgesia tot el capital, per centralitzar tots els instruments de producció a les mans de l'Estat, és a dir, del proletariat organitzat com a classe dominant, i per incrementar el més ràpidament que siga possible la massa de les forces productives.{16}

Això, naturalment, només pot ocórrer en primer lloc per intervencions despòtiques en el dret de propietat i en les relacions burgeses de producció, per tant mitjançant mesures que semblen econòmicament insuficients i insostenibles, però que al curs del moviment se sobrepassen a elles mateixes, i que són inevitables com a mitjans per a la revolució de tot el mode de producció.

Naturalment, aquestes mesures seran diferents segons els diferents països.

Tanmateix, per als països més avançats es podran aplicar de manera prou general les següents:

1. Expropiació de la propietat de la terra i ús de la renda de la terra per a les despeses de l'Estat.
2. Forts impostos progressius.
3. Abolició del dret d'herència.
4. Confiscació de la propietat de tots els emigrants i rebels.
5. Centralització del crèdit a les mans de l'Estat per mitjà d'un banc nacional amb capital estatal i monopoli exclusiu.
6. Centralització dels transports a les mans de l'Estat.
7. Multiplicació de les fàbriques nacionals, instruments de producció, rompuda i millora de les terres segons un pla comunitari.
8. Igual obligació de treballar per a tots; instauració d'exèrcits industrials, en particular per a l'agricultura.
9. Unificació de les explotacions de l'agricultura i la indústria, actuació per a la gradual eliminació de la diferència entre la ciutat i el camp.
10. Educació pública i gratuïta per a tots els xiquets. Eliminació del treball fabril dels xiquets en la seua forma actual. Unificació de l'educació amb la producció material, etc.

Quan, en el curs de l'evolució, les diferències de classe hagen desaparegut i tota la producció es concentre a les mans dels individus associats, el poder públic perdrà el seu caràcter polític. El poder polític és, en sentit propi, el poder organitzat d'una classe per a l'opressió d'una altra. Si en la lluita contra la burgesia el proletariat s'unifica necessàriament en una classe, si per mitjà d'una revolució es converteix en classe dominant i com a classe dominant aboleix violentament les antigues relacions de producció, abolirà, amb aquestes relacions de producció, les condicions d'existència de l'antagonisme de classes, la classe en general i, amb això, el seu propi domini com a classe.

Al lloc de l'antiga societat burgesa amb les seues classes i antagonismes de classes sorgirà una associació, en la qual la lliure desenvolupament de cadascú és la condició per al lliure desenvolupament de tots.

III LITERATURA SOCIALISTA I COMUNISTA

1. El socialisme reaccionari

a) El socialisme feudal

Per la seua situació històrica, les aristocràcies anglesa i francesa estaven cridades a escriure pamflets contra la moderna societat burgesa. En la revolució francesa de juliol de 1830 i en el moviment de reforma anglés sucumbiren una vegada més a l'odi arribista. Ya no es podia parlar d'una lluita política seriosa. Només {17} els quedava la lluita literària. Però també al camp de la literatura havien esdevingut impossibles les antigues expressions de l'època de la Restauració.

Per provocar la simpatia, l'aristocràcia havia de perdre de vista aparentment els seus interessos i formular només la seua acta d'acusació contra la burgesia en l'interés de l'explotada classe treballadora. Així, es permeté la satisfacció de cantar cançons insultants als nous senyors i de dir-li a cau d'orella profecies més o menys prenyades de mals averanys.

D'aquesta manera s'originà el socialisme feudal, meitat cant fúnebre i meitat pasquí, meitat ressò del passat i meitat amenaces del futur, de tant en tant encertant al cor de la burgesia per mitjà de judicis agres, subtilment esgarradors, i sempre actuant còmicament per la total incapacitat d'entendre el curs de la història moderna.

Brandien en una mà el sac de captaire proletari com a bandera per congregar el poble darrere d'ells. Però, sempre que els seguia, veia al seu cul l'antic blasó feudal i es dispersava amb fortes i irreverents rialles.

Una part dels legitimistes francesos i la Jove Anglaterra obsequiaven amb aquest espectacle.

Quan els senyors feudals demostren que el seu mode d'explotació estava configurat de manera diferent que l'explotació burgesa, obliden només que ells explotaven en circumstàncies i condicions completament diferents i superades actualment. Quan demostren que sota el seu domini no existia el proletariat modern, obliden només que la burgesia moderna fou tot just un rebrot necessari del seu ordre social.

D'altra banda, dissimulen tan poc el caràcter reaccionari de la seua crítica que la seua acusació capital contra la burgesia consisteix tot just en què sota el seu règim es desenvolupa una classe que farà saltar per l'aire tot l'antic ordre social.

Allò que retrauen a la burgesia no és que creàs un proletariat en general, sinó que creà un proletariat revolucionari.

En la pràctica política, per això, participen en totes les mesures repressives contra la classe treballadora, i en la vida quotidiana, es conformen, malgrat totes les seues expressions inflades, a recollir les pomes daurades i canviar lleialtat, amor i honor pel traficar en llana d'ovella, remolatxes i aiguardent.

Així com el capellanot sempre anava de la mà dels senyors feudals, el socialisme clerical va de la mà del socialisme feudal.

No res més senzill que donar a l'ascetisme cristià una capa de pintura socialista. No ha polemitzat també el cristianisme contra la propietat privada, contra el matrimoni, contra l'Estat? Al seu lloc, no ha predicat la beneficència i la pobresa, el celibat i la mortificació de la carn, el cenobi i l'església? El socialisme cristià és només l'aigua beneïta amb què el capellanot beneeix el disgust de l'aristòcrata.

b) El socialisme petitburgés

L'aristocràcia feudal no és l'única classe que fou derrocada per la burgesia, i les condicions de vida de la qual s'atrofiaren i s'esmortiren a la societat burgesa moderna. Els petits burgesos medievals i els petits camperols medievals foren els precursors de la burgesia moderna. Als països menys desenvolupats industrialment i comercialment encara continuen vegetant aquestes classes junt a la burgesia emergent. {18}

Als països on s'ha desenvolupat la moderna civilització, s'ha format una nova petita burgesia, que oscil·la entre el proletariat i la burgesia, i que com a part complementària de la societat burgesa es forma sempre de nou. Els membres d'aquesta nova petita burgesia són precipitats constantment en el proletariat per mitjà de la competència, i, amb el desenvolupament de la gran indústria, veuen acostar-se fins i tot el moment en què desapareixeran completament com a part autònoma, i seran substituïts al comerç, a la manufactura i a l'agricultura per capatassos i dependents.

A països com França, on la classe camperola integra molt més de la meitat de la població, era natural que escriptors que, des del punt de vista de la petita burgesia, es declaren a favor del proletariat i contra la burgesia, aplicaren a la seua crítica del règim burgès la mesura petit burgesa i petit camperola, i abraçaren el partit dels treballadors. Es formà així el socialisme petit burgès. Sismondi és l'escriptor capital d'aquesta literatura no només a França sinó també a Anglaterra.

Aquest socialisme desmembrà de manera sumament perspicaç les contradiccions en les modernes relacions de producció; desvelà els hipòcrites encobriments dels economistes; demostrà irrefutablement els efectes destructius de la maquinària i de la divisió del treball, la concentració dels capitals i de la possessió de la terra, la superproducció, les crisis, el necessari enfonsament de la petita burgesia i dels camperols, la misèria del proletariat, l'anarquia en la producció, les clamoroses desproporcions en la divisió de les riqueses, la guerra d'extermini industrial de les nacions entre elles i la dissolució de les antigues costums, de les antigues relacions familiars, de les antigues nacionalitats.

Pel que fa al seu contingut positiu, no obstant això, aquest socialisme o vol restaurar els antics mitjans de producció i de canvi i, amb ells, les antigues relacions de propietat i l'antiga societat, o vol recloure de nou violentament els moderns mitjans de producció i canvi a l'espai de les antigues relacions de propietat que hi foren destruïdes, que hi havien de ser destruïdes. En ambdós casos és reaccionari i utòpic al mateix temps.

Aquesta és la seua última paraula: el sistema gremial en la manufactura i l'economia patriarcal al camp.

En la seua evolució ulterior, aquesta orientació s'ha dispersat en un covard ploriqueig.

c) El socialisme alemany o socialisme «vertader»

La literatura socialista i comunista de França, que nasqué sota la pressió d'una burgesia dominant i és l'expressió literària de la lluita contra aquest domini, fou introduïda a Alemanya en una època en la qual la burgesia acabava de començar la seua lluita contra l'absolutisme feudal.

Filòsofs, semifilòsofs i homes de lletres alemanys s'apoderaven àvidament d'aquesta literatura i només oblidaren que, amb la immigració d'aquells escrits des de França, no havien immigrat al mateix temps les condicions de vida franceses cap a Alemanya. Front a les condicions alemanyes, la literatura francesa perdé tot significat pràctic immediat i adoptà un aspecte purament literari. Havia de semblar una especulació ociosa sobre la realització de l'ésser humà. Així, per als filòsofs alemanys del segle XVIII, les exigències de la primera Revolució francesa només tenien sentit en ser exigències de la {19} «raó pràctica» en general, i les manifestacions de la voluntat de la burgesia revolucionària francesa significaven, als seus ulls, les lleis de la voluntat pura, de la voluntat com ha de ser, de la voluntat verídica humana.

La feina exclusiva dels literats alemanys consistia a posar d'acord les noves idees franceses amb la seua antiga consciència filosòfica o, més bé, a apropiari-se de les idees franceses des del seu punt de vista filosòfic.

Aquesta apropiació esdevingué del mateix mode en què esdevé, en general, l'apropriació d'una llengua estrangera: per la traducció.

És conegut com els monjos que copiaven manuscrits on estaven registrades les obres clàssiques de l'antiga època pagana escrivien damunt insulses històries de sants catòlics. Els literats alemanys procediren de manera inversa amb la literatura profana francesa. Escrivien els seus absurds filosòfics darrere de l'original francès. P. ex. darrere de la crítica francesa de les relacions monetàries escrivien

«exteriorització de l'essència humana», darrere de la crítica francesa de l'Estat burgès escrivien «supressió del domini de la generalitat abstracta», etc.

Batejaren la interpolació d'aquestes expressions filosòfiques entre els desenvolupaments francesos com «filosofia de l'acció», «socialisme vertader», «ciència alemanya del socialisme», «fonamentació filosòfica del socialisme», etc.

Així fou castrada formalment la literatura socialista i comunista francesa. I, com que a mans dels alemanys deixà d'expressar la lluita d'una classe contra l'altra, aleshores la literatura alemanya prengué consciència d'ultrapassar la «unilateralitat francesa», d'haver defensat, en lloc de les vertaderes necessitats, la necessitat de la veritat, i, en lloc dels interessos del proletari, els interessos de l'ésser humà, de l'home en general, del home que no pertany a cap classe, ni en general a la realitat sinó només al cel vaporós de la fantasia filosòfica.

Mentrestant, aquest socialisme alemany, que prenia tan seriosament i solemne els seus inhàbils exercicis escolars i tan xerrairement els trompetejava, perdé paulatinament la seua pedant inocència.

La lluita de la burgesia alemanya, i particularment la prussiana, contra els senyors feudals i la monarquia absoluta, en una paraula, el moviment liberal, esdevingué més seriós.

Així se li oferí al «vertader» socialisme l'oportunitat tan desitjada de confrontar el moviment polític amb les reivindicacions socialistes, de llançar els anatemes tradicionals contra el liberalisme, contra l'Estat representatiu, contra la competència burgesa, la llibertat de premsa burgesa, el dret burgès, la llibertat i la igualtat burgeses, i de predicar a la massa del poble que amb aquest moviment burgès no té res a guanyar, i més bé tot a perdre. El socialisme alemany oblidà oportunament que la crítica francesa, de la qual era un ressò sense esperit, presuposava la moderna societat burgesa, amb les condicions de vida materials i la constitució política adequada, per a conquerir tots els pressupostos de la qual encara s'actuava a Alemanya.

Per als governs absoluts alemanys, amb el seu seguici de capellans, mestres d'escola, senyorets rurals i buròcrates, serví com a espantall oportú contra la burgesia que emergia amenaçant.

Formà el dolç complement a les agres fuetades i trets amb què aquests mateixos governs tractaven les rebel·lions dels treballadors. {20}

De tal manera, el socialisme «vertader» fou un arma a les mans dels governs contra la burgesia alemanya, i representava també immediatament un interès reaccionari: l'interès de la petita burgesia. A Alemanya, la petita burgesia, tradicional des del segle XVI i que des d'aquella època apareix de nou sempre amb formes diferents, forma l'autèntic fonament social de l'estadi actual.

El seu manteniment és el manteniment de l'actual estadi alemany. La petita burgesia té por del seu enfonsament segur pel domini industrial i polític de la burgesia, per una banda com a conseqüència de la concentració del capital, per una altra banda pel sorgiment d'un proletariat revolucionari. Al socialisme «vertader» li semblava que matava dos pardals d'un tret. Es propagà com una epidèmia.

La vestimenta, teixida amb teranyines especulatives, brodada de flors retòriques, impregnada per una rosada sentimental, aquesta vestimenta exuberant, amb la qual els socialistes alemanys embolicaven algunes esquelètiques «veritats eternes», només augmentà la venda de la seua mercaderia entre aquest públic.

Per la seua banda, el socialisme alemany reconegué cada vegada més la seua vocació: ser el representant altisonant d'aquesta petita burgesia.

Proclamà com la nació normal a la nació alemanya com la nació normal i com l'home normal al burgès estret de mires alemany. A tota vilesa d'aquest li donà un sentit ocult, elevat, socialista, segons el qual significaven el seu contrari. Tragué l'última conseqüència en presentar-se directament contra l'orientació «brutalment destructiva» del comunisme i en proclamar la seua excelsitud no partidista per damunt de totes les lluites de classe. Llevat de molt poques excepcions, tot allò que circula per Alemanya com escrits pressumptament socialistes i comunistes pertany al camp d'aquesta literatura immunda i enervant.

2. El socialisme conservador o burgès

Una part de la burgesia desitja posar remei als mals socials per assegurar el manteniment de la societat burgesa.

Pertanyen a ella: economistes, filantrops, humanitaris, milloradors de la situació de la classe treballadora, organitzadors de la beneficència, abolicionistes dels maltractaments als animals, fundadors d'associacions de tempraça, reformadors locals de tota mena. Aquesta forma de socialisme també ha estat elaborada fins esdevenir un sistema complet.

Citem com a exemple la Philosophie de la misère de Proudhon.

Els burgesos socialistes volen les condicions de vida de la moderna societat sense les lluites i perills que resulten necessàriament d'elles. Volen la societat present amb el descompte dels elements que la revolucionen i la dissolen. Volen la burgesia sense el proletariat. Naturalment, la burgesia se representa el món, en el qual domina, com el millor dels móns. El socialisme burgès ha elabora aquesta representació consoladora tant en un sistema a mitges com en un de complet. Quan invita al proletariat a realitzar els seus sistemes i entrar a la nova Jerusalem, en el fons anhela només que es quede en la societat actual, però desfent-se de l'odiosa representació que té de la burgesia.

Una segona forma menys sistemàtica, sols que més pràctica, d'aquest socialisme busca fer avorrir a la classe treballadora tot moviment revolucionari, provant-li que no aquesta o aquella alteració política sinó només una alteració de les relacions de vida materials, de les re-^[21]lacions econòmiques, podria ser-li de profit. Però per l'alteració de les relacions de vida materials aquest socialisme no entén de cap manera l'abolició de les relacions de producció burgeses, la qual cosa només és possible pel camí revolucionari, sinó el millorament administratiu que ocorre al camp d'aquestes relacions de producció, i per tant no altera la relació de capital i treball assalariat sinó que, en el millor dels casos, a la burgesia li minven els costos i li simplifiquen l'administració del seu domini.

El socialisme burgès assoleix la seua expressió pertinent només quan esdevé una mera figura retòrica. Lliberat de comerç! en interès de la classe treballadora; protecció duanera! en interès de la classe treballadora; pressons cel·lulars! en interès de la classe treballadora!: aquesta és l'última paraula del socialisme burgès, l'única que pensa seriosament.

El socialisme de la burgesia consisteix, precisament, a afirmar que els burgesos són burgesos... en interès de la classe treballadora.

3. El socialisme i el comunisme criticoutòpics

No parlem ací de la literatura que ha expressat les reivindicacions del proletariat en totes les grans revolucions modernes. (Escrits de Babeuf, etc.)

Els primers intents del proletariat per imposar directament el seus propis interessos de classe en una època d'agitació general, en el període de subversió de la societat feudal, fracassaren necessàriament, tant per la forma no desenvolupada del mateix proletariat com per la manca de les condicions materials del seu alliberament, que, precisament, només són el producte de l'època burgesa. La literatura revolucionària que acompanya aquests primers moviments del proletariat és, pel seu contingut, necessàriament reaccionària. Ensenya un ascetisme general i un igualitarisme groller.

Els sistemes pròpiament socialistes i comunistes, els sistemes de Saint-Simon, de Fourier, de Owen, etc., sorgeixen durant el primer període, no desenvolupat, de la lluita entre proletariat i burgesia, que hem descrit més amunt (vg. [I.] Burgesos i proletaris.)

Per cert, els inventors d'aquests sistemes veuen la contradicció de les classes així com l'eficàcia dels elements dissolvents en la societat dominant mateixa. Però no albiren per la banda del proletariat cap autonomia històrica, cap moviment polític particular d'ell.

Com que el desenvolupament dels antagonismes de classe manté el mateix pas que el desenvolupament de la indústria, tampoc no troben les condicions materials per a l'alliberament del proletariat, i busquen una ciència, segons lleis socials, per crear aquestes condicions.

Al lloc de l'activitat social han de posar la seua activitat inventiva personal; al lloc de les condicions històriques, l'alliberament fantàstic; al lloc de l'organització del proletariat com a classe, que marxa gradualment davant d'ells, una organització de la societat maquinada per ells. La història universal futura es redueix, per a ells, a propaganda i a l'execució pràctica dels seus plans socials.

En els seus plans principalment són conscients, sens dubte, de defensar l'interés de la classe treballadora com la classe que més pateix.

La forma no desenvolupada de la lluita de classes, així com la seua pròpia situació vital, els porta, tanmateix, a creure que estan molt per damunt de totes les oposicions de classe. Volen millorar la situació vital de tots els membres de la societat, també {22} dels millor situats. Per això, continuament apel·len a tota la societat, sense distincions, i, fins i tot, a la classe dominant de manera preferent.

És prou amb comprendre el seu sistema per reconèixer que és el millor dels plans possibles per a la millor de les societats possibles.

Per això, rebutgen tota acció política, especialment tota acció revolucionària; volen assolir la seua meta per la via pacífica i intenten obrir camí al nou evangeli social per mitjà de petits experiments, naturalment fallits, i per mitjà del poder de l'exemple.

La descripció fantàstica de la societat futura sorgeix a una època en la qual el proletariat encara està en un alt grau no desenvolupat, és a dir en la qual encara concep la seua pròpia posició de manera fantàstica; sorgeix dels seus primers impulsos, plens de presentiments, cap a una transformació general de la societat.

Però els escrits socialistes i comunistes consten també d'elements crítics. Ataquen tots els fonaments de la societat existent. Per això, han subministrat un alt valor material per a la il·lustració dels treballadors. Les seues proposicions positives sobre la societat futura, p. ej., abolició de la contradicció entre la ciutat i el camp, de la família, del guany privat, del treball assalariat, la proclamació de l'harmonia social, la transformació de l'Estat en una mera administració de la producció; totes aquestes proposicions seues expressen merament la desaparició de l'antagonisme de classes, que tot just comença a desenvolupar-se, del qual només coneixen en la seua primera i informe indeterminació. Per això, aquestes proposicions només tenen un sentit purament utòpic.

El significat del socialisme i del comunisme crític-utòpic està en relació inversa al desenvolupament històric. En la mateixa mesura en què es desenvolupa i es configura la lluita de classes, aquesta fantàstica elevació per damunt d'ella, aquest fantàstic combat contra ella, perd tot valor pràctic, tota justificació teòrica. Per això, encara que els creadors d'aquests sistemes foren revolucionaris en molts aspectes, els seus deïxebles formen sectes cada vegada més reaccionàries. S'aferren a les antigues concepcions dels mestres front al posterior desenvolupament històric del proletariat. Per això, tracten consegüentment d'aplanar novament la lluita de classes i de mediar les contradiccions. Encara continuen somniant amb la realització a tall d'experiment de les seues utopies socials, amb l'establiment de falansteris, la fundació de colònies interiors, l'erecció d'una petita Icària —edició en dotzé de la nova Jerusalem—, i per a la construcció de tots aquests castells en l'aire ha d'apel·lar a la filantropia dels cors i les bosses burgeses. Paulatinament cauen en la categoria dels socialistes reaccionaris o conservadors, més amunt descrits, i només es diferencien ja d'ells per una pedanteria més sistemàtica, per la fanàtica superstició en els efectes miraculosos de la seua ciència social.

Per això, s'enfronten amb irritació a tot moviment polític dels treballadors, que només podria originar-se en una cega manca de fe al nou evangeli.

Els owenites a Anglaterra i els fourierites a França reaccionen allà contra els cartistes, ací contra el reformistes.

IV

POSICIÓ DELS COMUNISTES RESPECTE DELS DIFERENTS PARTITS DE L'OPOSICIÓ

Segons el capítol II, la relació dels comunistes front als partits de treballadors ja constituïts s'entén per ella mateixa, és a dir, la seua relació amb els cartistes a Anglaterra i els reformistes agraris a Nord-amèrica.^{23} Lluiten per l'assoliment de les finalitats i interessos de la classe treballadora que estan presents immediatament; però, al mateix temps, en el moviment actual defensen el futur del moviment. A França, els comunistes s'adhereixen al Partit Socialista Democràtic contra la burgesia conservadora i radical, sense, per això, renunciar al dret a mantenir-se crítics respecte a les frases i il·lusions procedents de la tradició revolucionària.

A Suïssa recolzen els radicals, sense desconèixer que aquest partit consta d'elements contradictoris, en part de socialistes democràtics en el sentit francès, en part de burgesos radicals.

Entre els polonesos, els comunistes recolzen el partit que estableix una revolució agrària com a condició de l'alliberament nacional, el mateix partit que provocà la Insurrecció de Cracòvia de 1846.

A Alemanya, així que la burgesia actua revolucionàriament, el Partit Comunista lluita conjuntament amb la burgesia contra la monarquia absoluta, la propietat feudal de la terra i la petita burgesia.

Però no deixa en cap moment d'elaborar entre els treballadors una consciència més clara sobre l'hostil contradicció entre burgesia i proletariat, per a què els treballadors alemanys puguen tornar contra la burgesia les condicions socials i polítiques, que ha d'aportar la burgesia amb el seu domini, exactament com a armes, per a què, després de la caiguda de les classes reaccionàries a Alemanya, comence immediatament la lluita contra la burgesia mateixa.

Els comunistes adrecen la seua atenció principal a Alemanya; com que Alemanya està en vigílies d'una revolució burgesa i com que aquesta transformació es durà a terme amb condicions més avançades de la civilització europea en general i amb un proletariat més desenvolupat que Anglaterra al segle XVII i França al segle XVIII, la revolució burgesa alemanya només pot ser, per tant, el prelude d'una revolució proletària.

En una paraula, els comunistes recolzen per tot arreu qualsevol moviment revolucionari contra l'estadi social i polític existent.

En tots aquests moviments posen de relleu la qüestió de la propietat, qualsevol que siga la forma més o menys desenvolupada que hi haja adoptat, com la qüestió fonamental del moviment.

Finalment, els comunistes treballen per tot arreu per la vinculació i l'enteniment dels partits democràtics de tots els països.

Els comunistes menyspreen l'amagament de les seues opinions i intencions. Declaren obertament que les seues finalitats només podran ser assolides per la subversió violenta de tot l'ordre social existent fins ara. Les classes dominants poden tremolar davant d'una revolució comunista. Els proletaris no tenen res a perdre en ella més que les seues cadenes. Tenen un món a guanyar.

Traducció: Francesc J. Hernández i Dobon
Universitat de València